

УДК 376.091:343.8(477)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.279126>

Тетяна Пантюк, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ У ПЕНІТЕНЦІАРНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Питання обґрунтування теорії та практики пенітенціарної освіти і виховання стає для української педагогіки важливим завданням і передбачає обґрунтування важливих і продуктивних напрямів теорії та практики освіти й виховання засуджених в умовах пенітенціарних закладів. Обмеження впливу на людину-засудженого традиційної школи, закладів освіти різних рівнів, сім'ї, родини, громадських організацій, церкви тощо зумовлюють посилення міждисциплінарної складової, зокрема педагогічної, філософської, психологічної, медичної тощо.

Ключові слова: пенітенціарні заклади; освіта; педагогічні умови; виправні колонії; виховання.

Літ. 11.

Tetiana Pantiuk, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor,
Head of the General Pedagogy and Preschool Education Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

SPECIFICITY OF THE ORGANIZATION OF EDUCATION AND EDUCATION IN PENITENTIARY INSTITUTIONS OF UKRAINE

The question of substantiation of the theory and practice of penitentiary education and upbringing becomes an important task for Ukrainian pedagogy as it involves the substantiation of important and productive directions of the theory and practice of education and upbringing of convicts in the conditions of penitentiary institutions. Limiting the influence of a traditional school, educational institutions of various levels, family, public organizations, church, etc. on a convicted person leads to the strengthening of the interdisciplinary component, in particular pedagogical, philosophical, psychological, medical, etc. The educational environment deserves special attention, no matter how specific it is in penitentiary institutions, it still leaves an impression on the processes of education of convicts and their re-education. Work on its improvement is an important component of correctional pedagogy.

Limiting the influence of a traditional school, educational institutions of various levels, family, public organizations, church, etc. on a convicted person leads to the strengthening of the interdisciplinary component, where pedagogical, philosophical, psychological, political science, medical and other scientific components play a special role. In this regard, the importance of studying a number of disciplines, including penitentiary pedagogy, becomes more important.

In contrast to other branches and directions of pedagogical science, the subject of penitentiary pedagogy is the regularities of the process of education and socialization, which is special in its nature, which determine significant, sometimes fundamental changes in the personality, its essential restructuring in the sense of life views and life creation. If traditional classical pedagogy investigates the problems of education, training, upbringing, socialization, formation of personal competencies from an early age and throughout life, penitentiary pedagogy observes the processes of re-education and correction of the life vector of people – both juvenile offenders and criminals of mature or elderly age.

Keywords: penitentiary institutions; education; pedagogical conditions; penal colonies; education.

Актуальність дослідження. В умовах сьогодення спостерігається тенденція до удосконалення освіти у глобальному та державному вимірах. Учені переконані, що це стосується усіх її ланок і складових, а системність цих процесів має стати запорукою успішності реформ й тактичних цілей: “Глобалізація та інтеграція як вагомий й актуальні процеси сьогодення торкаються усіх сфер життя людини. Освіта не стала винятком і переживає новий етап реформування та пристосування до сучасних світових глобальних тенденцій. Українська освіта також визначається тенденціями приведення цілей, візій, змісту та педагогічного інструментарію до кращих світових стандартів. Для цього необхідно детально проаналізувати основні параметри для її реформування і мобілізувати ос-

вітній потенціал, який, на наше переконання, є достатньо сильним, конкурентоспроможним і прогресивним” [9, 6].

Проблеми освіти і виховання, безумовно, повинні охоплювати усі вікові та соціальні групи громадян. Лише у цьому випадку можемо говорити про системність освіти та її спрямування на сталий розвиток. Серед різноманітних груп населення виділяється одна, яка є недостатньо дослідженою та не інтегрованою у загальну систему освіти і виховання – це стосується людей, які перебувають у пенітенціарних закладах, відбуваючи покарання за вчинені злочини. Проте для них також існує спеціально організована, певним чином науково обґрунтована і методично забезпечена система виховання, навчання і соціалізації. Її розбудова і удосконалення матиме

позитивний вплив не лише на стан освіченості засуджених, але й на їх професійну орієнтацію, адаптацію, соціалізацію, підготовку до життя в умовах свободи, побудови нових життєвих перспектив тощо.

Питання розробки теорії і практики пенітенціарної освіти та виховання не є новими для української педагогіки, оскільки їх важливість й актуальність вимагають науково-методичних стратегій і тактик. Серед дослідників проблеми освіти й виховання засуджених у виправних колоніях та інших пенітенціарних закладах: О. Беца, П. Вівчар, П. Лютій, Р. Калюжний, І. Сергеев, О. Неживець, Л. Жук, О. Караман, Н. Краснова та ін. [1; 3; 4; 5; 10].

Ці питання стали об'єктом наукових розвідок низки учених, якими пріоритетними й актуальними напрямками визначено:

- роль громадянського суспільства у становленні пенітенціарної реформи в Україні [1];
- особливості освіти та виховання неповнолітніх засуджених у виховно-трудовах колоніях [3];
- інноваційні підходи в роботі щодо ресоціалізації засуджених до покарань [4];
- освітні засади побудови пенітенціарної доктрини та пенітенціарної політики [5];
- методичні аспекти роботи центрів соціальних служб щодо роботи з молоддю, яка звільнилася з місць позбавлення волі [6];
- ресоціалізація засуджених та осіб, звільнених з місць позбавлення волі [7];
- загальні засади пенітенціарної педагогіки і психології [8] тощо.

Автори цих досліджень не лише науково обґрунтовують специфіку організації освіти та виховання осіб в пенітенціарних закладах, але й розробляють прикладні аспекти означеної проблеми з тим, щоб, реалізувавши їх на практиці, дати змогу людям, які вчинили злочини, соціалізуватися й адаптуватися у світі. Ця адаптація, звичайно, є особливою і специфічною, проте, на наш погляд, у багатьох випадках може бути цілком успішною. До цього мають бути готовими і суспільство, і правопорушники.

Метою нашого дослідження є аналіз й обґрунтування важливих і продуктивних напрямів теорії та практики освіти й виховання засуджених в умовах пенітенціарних закладів.

Виклад основного матеріалу. Освітня робота із засудженими людьми вимагає залучення значно більшого освітнього потенціалу і спеціального педагогічного інструментарію, ніж звичайний процес організації освіти, оскільки така людина перебуває у місцях обмеження свободи і на неї не мають значного впливу ті освітні інституції, які беруть на себе обов'язок реалізувати завдання освіти й виховання у звичайних умовах.

Обмеження впливу на людину-засудженого традиційної школи, закладів освіти різних рівнів, сім'ї, родини, громадських організацій, церкви тощо зу-

мовляють посилення міжпредметної складової, де педагогічна, філософська, психологічна, політологічна, медична та інші наукові складові відіграють особливу роль. У зв'язку з цим стає вагомішою значущість вивчення низки дисциплін, у тому числі й пенітенціарної (від лат. *penitentia* – каяття) педагогіки. Вона оформилася як самостійна галузь педагогічної науки у середині ХХ ст.

Її важливість визначається тим, що кожна людина тим чи тим способом впливає на загальний хід історії. Успіх чи невдача кожного складають загальну канву життя суспільства. Саме тому пенітенціарна педагогіка повинна зайняти рівне місце з усіма складовими педагогічної науки. І так має бути доти, доки існуватиме пенітенціарна система загалом: “Педагогіка реабілітації – це педагогіка життя чи смерті. Якщо бодай один ув'язнений стане відповідальним членом суспільства, що зробить свій внесок у суспільство, потенційно зменшиться кількість сотень нових злочинів і їхніх потенційних жертв. Для правопорушника це означає цілісне життя, нові та позитивні стосунки, відчуття миру та причетності, а також нову самоефективність. Якщо злочинець не зміниться, це може бути смерть на вулиці, смерть від наркоманії чи передозування, або довга повільна смерть біля поворотних дверей у в'язниці та поза нею” [11].

Основоположником пенітенціарної педагогіки в Україні по праву можна вважати вітчизняного педагога А. Макаренка, який на початку ХХ ст. у силу суспільних обставин почав працювати з “малолітніми злочинцями”, власне, з дітьми тих батьків, які були знищені радянською владою за їх політичні погляди, громадянську позицію, соціальний статус.

У 1927 р. А. Макаренка було призначено начальником трудової колонії ім. Ф. Держинського для неповнолітніх злочинців і безпритульних (м. Харків). Саме тут розпочалася розробка стратегії і тактики соціалізації, профорієнтації, виховання й освіти дітей, які опинилися в драматичних життєвих обставинах: “Виховання в колективі і через колектив – центральна ідея його педагогічної системи. За його думкою, впливати на особистість можна, впливаючи на колектив, членом якого є ця особистість. Цей принцип він називав “принципом паралельної дії”. Основним законом колективу Макаренко вважав “закон руху колективу”: колектив завжди повинен жити напруженим життям, прагненням до певної мети. Це положення-принцип він називав “системою перспективних ліній” [10, 10].

Особливо корисним, на нашу думку, є досвід А. Макаренка щодо застосування у процесі освіти, виховання й соціалізації таких педагогічних інструментів, як гра, продуктивна праця, самообслуговування, дотримання дисципліни, реалізація системи покарання й заохочення. Однією із конструктивних і корисних ідей прикладного доробку А. Макаренка

є відмова жителів комуни від споживацької благодійності та державної допомоги (у той час, очевидно, її й не було) і дотацій на утримання дітей в колонії. Перевиховання “малолітніх злочинців” реалізувалося шляхом залучення не тільки до побутового самообслуговування, а й до фізичної праці, яка мала конкретні життєво важливі результати.

У такий спосіб формувалася пенітенціарна педагогіка – специфічна і особливо складна галузь педагогічної науки з вагомим міжпредметним підґрунтям. Отже, пенітенціарна педагогіка – це галузь педагогічної науки, що вивчає організовану діяльність щодо реабілітації осіб, які скоїли кримінальний злочин і засуджені до різних видів покарання, зокрема з позбавленням волі.

На відміну від інших галузей та напрямів педагогічної науки, предметом пенітенціарної педагогіки є закономірності особливого за своїм характером процесу виховання й соціалізації, що детермінують значимі, іноді фундаментальні зміни особистості, її сутнісну перебудову у сенсі життєвих поглядів і життєтворення: “Ця специфіка обумовлена вже самим об’єктом виховної дії – особистістю засудженого, що володіє помилковими або збоченими поглядами і переконаннями, асоціальною життєвою філософією, яскраво вираженими негативними рисами: егоїзмом, анархізмом, паразитизмом, негативно спрямованою волею, черствістю, емоційною спустошеністю тощо” [10, 10].

Зарубіжні дослідники, зокрема британець Джо-зеф Стоммел, акцентують увагу на необхідності визначати позитивну стратегію освіти засуджених як умову не лише їхнього майбутнього успішного життя, але й важливий напрям розвитку громадянського суспільства, де кожен має право змінити своє життя на краще: “Я вважаю, що основним показником виправних установ є те, чи сприяють вони справжньому навчанню та зростанню в житті ув’язнених. Багато ув’язнених стверджують, що мають орієнтацію або місію на підтримку реабілітації, одужання або реінтеграції в суспільство. Але мало хто надає значні та ефективні можливості правопорушникам справді змінити своє життя. Можуть бути символічне фінансування та ресурси, але вони в кращому випадку обмежені” [11].

Дослідники стверджують, що інституційно значимими і соціально важливими є умови, в яких протікає процес життя і діяльності засуджених: “На специфіку процесу виховання засуджених, окрім особливостей об’єкту виховної дії, впливають і умови, у яких він протікає. Так, у місцях позбавлення волі педагогічний процес регламентований нормами кримінально-виконавчого права і протікає в умовах ізоляції злочинців від суспільства, у колективі особливого закритого типу, у педагогічно несприятливому середовищі, яке може негативно впливати на особу” [10, 12].

Якщо традиційна класична педагогіка досліджує проблеми освіти, навчання, виховання, соціалізації, формування компетенцій особистості з раннього віку і протягом усього життя, то пенітенціарна педагогіка обсервує процеси перевиховання і корекції життєвого вектора людей – як неповнолітніх правопорушників, так і злочинців зрілого чи похилого віку. Це, безперечно, значно ускладнює вирішення означених освітніх проблем.

Освітнє середовище, яким би специфічним воно не було у пенітенціарних закладах, все ж накладає відбиток на процеси освіти засуджених та їх перевиховання. Тому створення його позитивної атмосфери є важливим завданням адміністрації і всіх, хто має стосунок до освітнього процесу у найширшому його розумінні. Отже, “створення безпечного та поважного середовища є життєво важливим для всіх навчальних приміщень, це особливо стосується в’язниць, які за своєю суттю є жорстко регульованими та потенційно нестабільними просторами. Інституційна маргіналізація та привілеї впливають на середовище навчання і можуть створювати перешкоди для автентичної партнерської роботи та мати вплив на досягнення справедливості” [2].

У місцях позбавлення волі освітній процес регламентований і детермінований нормами кримінального права, відповідними законами та їх підзаконними актами, відбувається в умовах ізоляції злочинців від суспільства. Засуджені перебувають у колективах особливого, закритого типу, у несприятливому життєвому середовищі, яке переважно негативно впливає на особу. Тому завданням пенітенціарної педагогіки є як загальне тло освітнього процесу, так і весь педагогічний інструментарій педагогічного процесу.

З огляду на викладене вище пріоритетними завданнями пенітенціарної педагогіки в умовах сьогодення вчені-дослідники визначають такі:

1. Теоретичне завдання. Розробка структури дисципліни, її об’єкта, предмета, категорій, закономірностей; описання психолого-педагогічних і правових явищ, розкриття їх взаємозв’язків і взаємодії; вивчення впливу інших наук на розвиток пенітенціарної педагогіки.

2. Діагностичне завдання. Розробка принципів і методики дослідження; роз’яснення вимог, що ставляться до методів дослідження, технологія їх застосування; аналіз наявних актуальних проблем, встановлення їх причин; дослідження проблемного поля педагогічної ситуації конкретних індивідуальних і групових форм поведінки.

3. Аналітичне завдання. Аналіз механізмів і закономірностей розвитку етичної і правової свідомості, поведінки, мотивації, відносин, діяльності особистості, груп засуджених і персоналу кримінально-виконавчої системи; аналіз ефективності процесу виправлення, застосування форм, методів і

засобів виховного впливу на засуджених; оцінка результативності діяльності колонії.

4. **Прогностичне завдання.** Прогнозування зміни правосвідомості, розвитку особистості та поведінки засуджених, ефективності процесу виправлення і ресоціалізації; прогнозування подій, ситуацій, явищ педагогічного, психологічного і правового змісту.

5. **Практичне завдання.** Розробка і впровадження рекомендацій щодо вдосконалення психолого-педагогічної, правотворчої, профілактичної роботи, узагальнення позитивного досвіду виправлення засуджених” [10, 18–19].

Важливою складовою виправних закладів є існування комплексних програм, які визначають створення такого освітнього простору, де позитивні цінності стають надбанням кожного засудженого. В умовах сьогодення потрібні комплексні реабілітаційні програми з використанням позитивного впливу однолітків. Такі комплексні програми повинні бути багатовимірними та спричиняти зміни у всіх засуджених щодо ставлень і поведінки, які стосуються

– недопущення зловживання психоактивними речовинами,

- усвідомлення турботи про психічне здоров'я,
- працевлаштування,
- здобуття освіти,
- організацію дозвілля,
- здорове спілкування,
- особисті стосунки тощо.

Комплексні програми охоплюють людину загалом, тому покликані спричинити зміни на краще у всіх сферах життя людини.

Висновки. Питання обґрунтування теорії і практики пенітенціарної освіти та виховання стає для української педагогіки важливим завданням в передбачає обґрунтування важливих і продуктивних напрямів теорії та практики освіти й виховання засуджених в умовах пенітенціарних закладів. Обмеження впливу на людину-засудженого традиційної школи, закладів освіти різних рівнів, сім'ї, родини, громадських організацій, церкви тощо зумовлюють посилення міжпредметної складової, зокрема педагогічної, філософської, психологічної, медичної тощо. Особливої уваги заслуговує освітнє середовище, яким би специфічним воно не було у пенітенціарних закладах, воно все ж накладає відбиток на процеси освіти засуджених та їх перевиховання. Робота над його удосконаленням є важливою складовою виправної педагогіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беца О. Громадська підтримка пенітенціарної реформи в Україні. *Соціальна політика і соціальна робота*. 2002. № 1. С. 19–31.
2. Бхатті Г. Навчання за ґратами: Освіта у в'язницях. *Журнал Педагогічна освіта*. 2010. № 26. С. 31–36.

3. Вівчар П.В. Особливості морального виховання неповнолітніх засуджених у виховно-трудовах колоніях : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / Тернопільський держ. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 1999. 19 с.

4. Інновації в роботі з ресоціалізації неповнолітніх, засуджених до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі : метод. матеріали / за заг. ред. В.П. Лютого. Київ : Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді, 2005. 104 с.

5. Каложний Р.А., Сергеев І.С. Актуальні засади побудови пенітенціарної доктрини та пенітенціарної політики. *Проблеми пенітенціарної теорії і практики*. 2000. № 5. С. 6–10.

6. Методичні рекомендації для працівників центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді щодо роботи з молоддю, яка звільнилася з місць позбавлення волі : методичні рекомендації / за ред. О.І. Пилипенка. Київ : Держсоцслужба, 2006. 112 с.

7. Неживець О.М., Жук Л.А., Жук І.Л. Ресоціалізація засуджених та осіб, звільнених з місць позбавлення волі : монографія. Київ : Кондор, 2009. 222 с.

8. Основи пенітенціарної педагогіки і психології : навчальний посібник / Замула С.Ю., Костенко В.А., Мандра В.І., Падалець Б.В. Скоков С.І. ; під ред. Синьова В.М. Біла Церква : ДДУПВП, Білоцерківське училище професійної підготовки працівників кримінально-виконавчої системи, 2003. 101 с.

9. Пантюк Т., Бодак В., Пантюк М., Гамерська І. Глобалізація та інтеграція освіти України як індикатори її оптимізації та розвитку. *Молодь і ринок*. 2021. № 11–12 (197–198). С. 6–12.

10. Пенітенціарна педагогіка : наук.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Харченко, О. Караман, Н. Краснова ; Держ. закл. “Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. Луганськ : Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2011. 329 с.

11. Стоммел Дж. Виправна педагогіка: пенітенціарна реформа та навчання життя чи смерті. URL: <https://pressbo oks.pub/cdpcollection/chapter/correctional-pedagogy-prison-reform-and-life-or-death-learning/>

REFERENCES

1. Betsa, O. (2002). Hromadska pidtrymka penitentsiarnoi reformy v Ukraini [Public support for penitentiary reform in Ukraine]. *Social policy and social work*. No. 1. pp. 19–31. [in Ukrainian].
2. Bkhatti, H. (2010). Navchannia za hratomy: Osvita u viaznytsiakh [Learning behind bars: Education in prisons]. *Journal of Pedagogical Education*. No. 26, pp. 31–36. [in Ukrainian].
3. Vivchar, P.V. (1999). Osoblyvosti moralnoho vykhovannia nepovnitnikh zasudzhenykh u vykhovno-trudovykh koloniiakh [Peculiarities of moral education of juvenile convicts in educational and labor colonies]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Ternopil, 19 p. [in Ukrainian].
4. Innovatsii v roboti z resotsializatsii nepovnitnikh, zasudzhenykh do pokaran, ne poviazanykh z pozbavlenням volii: metod. materialy [Innovations in work on resocialization of minors sentenced to punishments not related to deprivation of liberty: method. materials]. (Ed.). V.P. Liutyi. Kyiv, 2005. 104 p. [in Ukrainian].
5. Kaliuzhnyi, R.A. & Serheiev, I.S. (2000). Aktualni zasady pobudovy penitentsiarnoi doktryny ta penitentsiarnoi

polityky [Current principles of construction of penitentiary doctrine and penitentiary policy]. *Problems of penitentiary theory and practice*. No. 5. pp. 6–10. [in Ukrainian].

6. Metodichni rekomendatsii dlia pratsivnykiv tsestriv sotsialnykh sluzhb dlia simi, ditei ta molodi shchodo roboty z moloddu, yaka zvilnylasia z mistu pozbavlennia voli: metodichni rekomendatsii [Methodological recommendations for employees of social service centers for family, children and youth regarding work with young people who have been released from places of imprisonment: methodological recommendations]. (Ed.). O.I. Pylypenko. Kyiv, 2006. 112 p. [in Ukrainian].

7. Nezhyvets, O.M., Zhuk, L.A. & Zhuk, I.L. (2009). Resotsializatsiia zasudzhennykh ta osib, zvilnennykh z mistu pozbavlennia voli: monohrafiia [Resocialization of convicts and persons released from prison: monograph]. Kyiv, 222 p. [in Ukrainian].

8. Osnovy penitentsiarnoi pedahohiky i psykholohii: navchalnyi posibnyk (2003). [Fundamentals of penitentiary pedagogy and psychology: a study guide]. Zamula S.Yu., Kostenko V.A., Mandra V.I., Padalets B.V. Skokov S.I. (Ed.). Synovyi V.M. Bila Tserkva: Bilotserkivsk School of Profe-

ssional Training of Criminal Enforcement System Employees. 101 p. [in Ukrainian].

9. Pantiuk, T., Bodak, V., Pantiuk, M. & Hamerska, I. (2021). Hlobalizatsiia ta intehratsiia osvity Ukrainy yak indykatory yii optymizatsii ta rozvytku [Globalization and integration of Ukrainian education as indicators of its optimization and development]. *Youth & market*. No. 11–12 (197–198). pp. 6–12. [in Ukrainian].

10. Penitentsiarna pedahohika: nauk.-metod. posib. dlia stud. vyshch. navch. zakl. [Penitentiary pedagogy: science and method. manual for students higher education closing]. S. Kharchenko, O. Karaman, N. Krasnova; State Establishment “Luhans. national Taras Shevchenko University”. Luhansk, 329 p. [in Ukrainian].

11. Stommel, Dzh. Vypravna pedahohika: penitentsiarna reforma ta navchannia zhyttia chy smerti [Correctional Pedagogy: Penitentiary Reform and Life or Death Education]. Available at: <https://pressbooks.pub/cdpcollection/chapter/correctional-pedagogy-prison-reform-and-life-or-death-learning/> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 23.02.2023

УДК 378+37.017.4+37.035.6

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.279129>

Надія Ашиток, доктор філософських наук, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

У статті йдеться про те, що в умовах війни підготовка студентів до патріотичного виховання школярів набуває особливої актуальності. Одним з важливих підходів при підготовці фахівців є компетентнісний. Зазначено, що реалізація цього підходу в освіті здійснюється у поєднанні з іншими підходами – технологічним, особистісним і комплексним, який поєднує в собі два попередні: згідно з ним підготовка компетентного фахівця є формуванням цілісної особистості з усіма її професійними компетенціями. Комплексний підхід прийнятний під час підготовки майбутніх педагогів до патріотичного виховання школярів і при реалізації цього різновиду виховання в закладах освіти.

Ключові слова: патріотичне виховання; підготовка студентів; освіта; заклади освіти; компетентнісний підхід; особистісний підхід; технологічний підхід.

Лім. 10.

Nadya Ashytok, Doctor of Sciences (Philosophy), Professor of the General Pedagogy and Preschool Education Department, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

PREPARING STUDENTS FOR PATRIOTIC EDUCATION OF SCHOOLCHILDREN IN THE CONDITIONS OF WAR

The article states that in the conditions of war, the preparation of students for patriotic education of schoolchildren becomes especially relevant. The purpose of the article: to study the peculiarities of students preparation for patriotic education of schoolchildren in wartime conditions.

One of the important approaches in training specialists is competency-based. It is noted that the implementation of this approach in education is carried out in combination with other approaches – technological, personal and complex, which combines the previous two: according to it, the training of a competent specialist is the formation of a complete personality with all its professional competencies. A comprehensive approach is acceptable during the preparation of future teachers for patriotic education of schoolchildren and when implementing this type of education in educational institutions.

It is shown that the preparation of future teachers for patriotic education is carried out in the process of their professional training within a specially organized educational space with the help of the implementation of a complex of pedagogical conditions covering all areas of educational and extracurricular work in institutions of higher education.

It is emphasized that in the conditions of martial law, patriotic feelings and attitudes are actualized, in connection with this there is a need to improve technologies for stimulating patriotism, among which pedagogical ones are effective, which can